ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITAV PRAZE
PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA
Katedra obchodu a financí

Aplikace systému SEUROP pro klasifikaci jatečného skotu

(Teze k diplomové práci)

Vypracovala: Hana Altmanová
Vedoucí diplomové práce: Ing. Kateřina Kovářová, Ph.D.
© 2005

Produkce jatečného skotu je po chovu dojených krav druhým nejvýznamnějším odvětím chovu skotu. Celková produkce tvoří deseti procentní podíl na celkové zemědělské výrobě. Vzhledem k relativní vyrovnanosti nabídky a spotřeby je Česká republika v produkci hovězího masa soběstačná. Nyní je v souladu se současnými požadavky na racionální výživu obyvatel nutné objektivizovat a zpřesňovat kritéria a metody pro posuzování jakosti jatečného skotu, s cílem zvýšit jeho jatečnou hodnotu. Je třeba cenově zvýhodnit zvířata s vysokou zmasilostí a nízkou protučnělostí.

Až do nedávné doby se k hodnocení jatečných zvířat používaly Československé státní normy ČSN 46 6120 „Jatečný skot“ a ČSN 46 6121 „Jatečná telata“. Ty umožňovaly smyslové zařazení do jedné ze čtyř tříd podle zmasilosti (E, A, B, C) a do jedné ze tří tříd podle protučnělosti (1, 2, 3). Tyto ČSN byly ve své podstatě již překonané, zastaralé. Proto bylo nutné je nahradit normami, vyhláškami, které se budou zakládat na moderních, progresivních metodách, platných v Evropské unii. Bylo nutné je převzít nejen proto, že to bude podmínkou pro vstup České republiky do Evropské unie, ale především proto, že jsou objektivnější a vycházejí z nových poznatků vědy výzkumu.V dubnu 2000 byla Českým normalizačním institutem vydána nová Česká technická norma ČSN 46 6120 „Klasifikace jatečných těl skotu“, zpracovaná ve Výzkumném ústavu živočišné výroby, Praha-Uhříněves a ve Výzkumném ústavu chovu skotu Rapotín, která nahradila bývalé ČSN. Její znění bylo hlavní technickou součástí vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 354/2001 Sb. o způsobu provádění klasifikace jatečně upravených těl jatečného skotu a jatečných ovcí a podmínkách vydávání osvědčení o odborné způsobilosti fyzických osob k této činnosti. Tato vyhláška byla přijata 19. září 2001 s účinností od 1. ledna 2002. Nyní je klasifikace jatečně upravených těl skotu založena na vizuálním hodnocení jatečných těl, které byly následně zařazeny do jedné z 5 tříd za zmasilost (E, U, R, O, P) a protučnělost (1, 2, 3, 4, 5). Později bylo při hodnocení zmasilosti možné používat i třídu S pro extrémně osvalená zvířata.

Veškeré údaje potřebné pro praktickou část při zpracování diplomové práce na téma „Aplikace systému SEUROP pro klasifikaci jatečného skotu“ byly získány v akciové společnosti Agropodniku Beroun, která se specializuje na živočišnou výrobu. Konkrétně byly použity data ze střediska Chlustina, které je zaměřeno na odchov jatečných býků. Průměrná roční produkce střediska představuje přibližně 1 200 kusů jatečného skotu. K analýze byly použity údaje z období od ledna do září roku 2004. Bylo čerpáno především z protokolů o klasifikaci, z ročních a pololetních rozborů hospodaření a z vnitropodnikové evidence zvířat. Byly shromážděny údaje o porážkové hmotnosti, zařazení jednotlivých kusů do obchodních tříd systému SEUROP a ceny za které středisko na trhu realizovalo kilogram jatečného býka. Dále byly brány v úvahu informace o spotřebovaných krmivech, počtu krmných dnů a nákladech

na odchov jatečného býka. Na základě těchto údajů byla zhodnocena klasifikace jatečného skotu systémem SEUROP kategorie býk a mladý býk. Byl zkoumán vliv jatečné hmotnosti na zatřiďování do jednotlivých kategorií za zmasilost a četnost zařazování jatečných býků do jednotlivých obchodních tříd. V další části byl zkoumán vliv nákupní ceny na ekonomiku výroby jatečných býků a byl zhodnocen současný stav zpeněžování jatečných býků ve středisku Chlustina. Dále je uveden ekonomický rozbor výkrmu býků a jeho vztah se zavedením klasifikace systémem SEUROP. Na základě tohoto rozboru jednotlivých nákladů a tržeb byla stanovena výsledná rentabilita výkrmu a byla vyhodnocena její úroveň.

Po provedené analýze faktorů ovlivňujících chov jatečného skotu vyplynuly pro podnik některá opatření a doporučení. Ta by mohla v nejlepším případě zajistit pozitivní rentabilitu výroby jatečného skotu nebo se jí alespoň částečně přiblížit. Celý soubor jatečných býků byl sledován v obchodních třídách systému SEUROP. Dominantní třídou ve sledovaném vzorku 665 jatečných býků byla třída U (46 % kusů) a třída R (42 % kusů), do obchodní třídy O bylo zařazeno 25 % a ve třídě P je 7 % jatečných býků. Třída E zde bohužel není zastoupena žádným kusem. V porovnání s průměrnými údaji zjišťovanými v České republice vypovídá toto rozdělení o nižší kvalitě jatečných kusů ve středisku. V této souvislosti byla také hodnocena optimální porážková hmotnost. Při zhodnocení dosažených výsledků byla stanovena optimální hmotnost do 650 kg. Tím bude zajištěna efektivní konverze krmiva, nebude navyšována protučnělost a zkrátí se doba výkrmu. To povede celkově ke snížení nákladovosti této kategorie. Pro zajištění rentabilního výkrmu býků je také potřeba dosahovat průměrných přírůstků hmotnosti nejméně 1 000 g a více na kus a den, při této výši za předpokladu neměnnosti nákladů, bude snížena záporná rentabilita výkrmu až o 5 % na jatečný kus. Díky nízkým realizačním cenám za kg JUT byly v průběhu let 2003 a 2004 tržby pod úrovní nákladů na 1 kg živé hmotnosti, ztráta na jeden kus jatečného býka byla 3 170 Kč. Díky nízkému vlivu výšši cen by měl být výkrm zaměren na jiné aspekty, než je nákupní cena. Měl by být kladen důraz na faktory úspěšného intenzivního výkrmu býků, zlepšování kvality jatečně upravených těl býků – zmasilost a protučnělost.

V důsledku tlaku spotřebitelů na snižování obsahu tuku v potravinách stoupá poptávka po kvalitním libovém hovězím mase. Tento tlak je prostřednictvím aplikace systému SEUROP přenášen i na prvovýrobce, kteří jsou motivování k produkci suroviny odpovídající poptávce na trhu. To by také mělo být hlavním důvodem pro co nejbližší zavedení zpěněžování jatečného skotu pomocí systému SEUROP do praxe i ve středisku Chlustina. Tím by se významně přispělo ke zlepšení konkurenceschopnosti v okolí podniku a zároveň by také zpětně došlo ke zlepšení ekonomiky výkrmu ve středisku Chlustina.